

CARTE POSTALE

Thành Cổ Loa kiên cố, nước Âu Lạc hùng cường,

nỗ thần kếm ngày xưa quân xâm Mị Châu

Nàng Mị Châu trong trăng thờng ngày

Trái tim lâm chỗ đặt trên đầu.

Phút bỗng cơ đồ đắm biển sâu

đặt tình riêng lên trên nợ nước.

Nước mất, nhà tan.

Nên nổi cơ đồ đắm biển sâu.

Ngữ văn 10 - Văn học dân gian

TRUYỆN AN DƯƠNG VƯƠNG VÀ MỊ CHÂU - TRỌNG

Nội dung cần đạt

- Hiểu được bài học giữ nước, nguyên nhân mất nước mà người xưa gửi gắm trong câu truyện về thành Cổ Loa và mối tình Mị Châu - Trọng Thủy.
- Nắm được đặc trưng cơ bản của truyền thuyết.
- Đọc (kể) diễn cảm truyện thuyết dân gian.
- Phân tích văn bản truyền thuyết theo đặc trưng thể loại.

Bố cục bài học

I: TÌM HIỂU CHUNG

1. Đặc trưng của truyền thuyết
2. Khu di tích lịch sử Cổ Loa
3. Xuất xứ tác phẩm
4. Bố cục – Tóm tắt tác phẩm

II: ĐỌC- HIỂU VĂN BẢN

1. An Dương Vương xây thành, chế nỏ giữ nước
2. Bi kịch nước mất nhà tan, bi kịch tình yêu tan vỡ
3. Thái độ của nhân dân

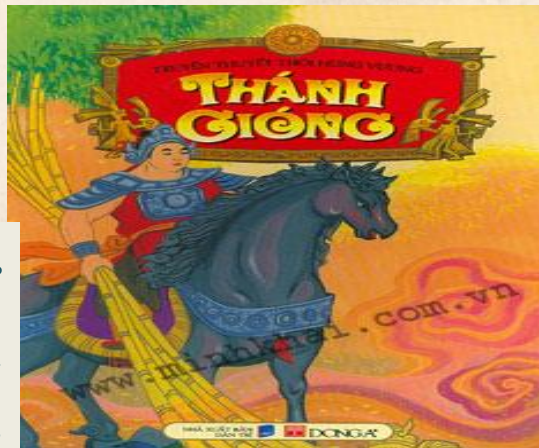
III: TỔNG KẾT

I. TÌM HIỂU CHUNG

1. Thể loại truyền thuyết

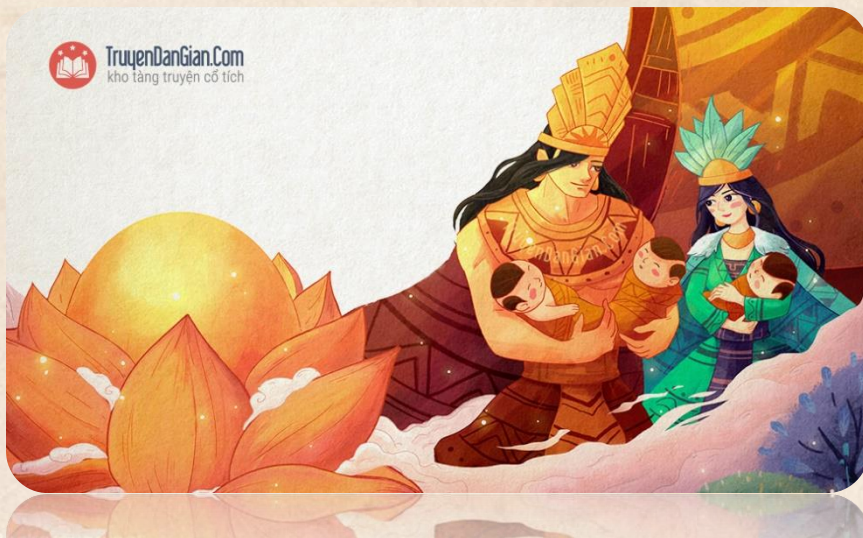
a. Khái niệm

- Truyền thuyết là tác phẩm tự sự dân gian kể về sự kiện và nhân vật lịch sử (hoặc liên quan đến lịch sử) theo xu hướng lí tưởng hoá, thể hiện sự ngưỡng mộ, tôn vinh, quan điểm đánh giá của nhân dân lao động đối với các sự kiện và nhân vật lịch sử ấy.

b. Đặc trưng

Có sự kết hợp của yếu tố lịch sử và yếu tố tưởng tượng.

c. Môi trường sinh thành, lưu truyền và biến đổi

Lễ hội dân gian, di tích lịch sử- văn hoá.

Lễ hội Thánh
Gióng –Sóc Sơn

Lễ hội Đền Hai Bà
Trung- Mê Linh

Lễ hội đền Mẫu Âu
Cư-Phú Thọ

2. Khu di tích lịch sử Cổ Loa

- Khu di tích lịch sử về thành Cổ Loa nay thuộc làng Cổ Loa, huyện Đông Anh, Hà Nội bao gồm: Đền thờ An Dương Vương, Am thờ Mị Châu, Giếng ngọc, minh chứng cho sự sáng tạo và lưu truyền chuỗi truyền thuyết ra đời và suy vong của nhà nước Âu Lạc.

2. Khu di tích lịch sử Cổ Loa

Ban thờ thần Kim Quy

Tượng
Mị Châu.

Ban thờ
An Dương
Vương

2. Khu di tích lịch sử Cổ Loa

TRÔNG ĐỒNG

LẦY NÒ, RÌU, MUÔI

MŨI TÊN BẰNG ĐỒNG

KHUÔN ĐÚC MŨI TÊN

Di chỉ khảo cổ

2. Khu di tích lịch sử Cổ Loa

Hát quan họ trong
khu vực Giếng Ngọc

Lễ hội Cổ Loa

2. Khu di tích lịch sử Cổ Loa

Lễ hội Cổ Loa

3. Xuất xứ tác phẩm

- Trích từ “Truyện Rùa Vàng” trong “Lĩnh Nam chích quái”. Tập truyện ra đời vào cuối TK XV.
- Nội dung: kể về quá trình xây thành chế nỏ của ADV dưới sự giúp sức của rùa vàng và bi kịch mối tình MC- TT gắn với thất bại của nước Âu Lạc.

4. Bố cục - Tóm tắt tác phẩm

a. Bố cục

- Đoạn 1: Từ đầu...xin hòa: Quá trình dựng nước và giữ nước của ADV.
- Đoạn 2: Không bao lâu...xuống biển: Bi kịch mất nước và bi kịch tình yêu.
- Đoạn 3: Còn lại: Thái độ của tác giả dân gian đối với ADV và MC, TT.

b. Tóm tắt tác phẩm

1. Vua ADV xây thành ở đất Việt Thường, hễ đắp tới đâu lại lở tới đấy.

2. Vua lập đàn cầu đảo, Rùa Vàng tới giúp vua xây Loa Thành, cho vượt để làm lấy nở.

3. Triệu Đà cử binh xâm lược, vua lấy nở thần ra bắn làm quân Đà thua chạy.

5. ADV nhận lời giảng hoà, gả con gái là Mị Châu cho Trọng Thủy - con trai Triệu Đà và cho TT ở rể trong Loa Thành.

6. Trọng Thủy lừa Mị Châu, đánh cắp lấy thần về nước.

7. Đà được lấy, tiến đánh Âu Lạc. ADV thua trận, cùng Mị Châu chạy ra biển.

6. Rùa Vàng kết tội MC là giặc, ADV chém MC rồi đi xuống biển.

7. Máu MC chảy xuống biển, trai sò ăn được đều biến thành ngọc châu, xác nàng biến thành ngọc thạch.

8. Thương tiếc MC, TT đã lao đầu xuống giếng mà chết.

9. Ngọc trai được rửa bằng nước giếng thì trong sáng hơn.

II. Đọc- hiểu văn bản

1. An Dương Vương xây thành, chế nỏ giữ nước.

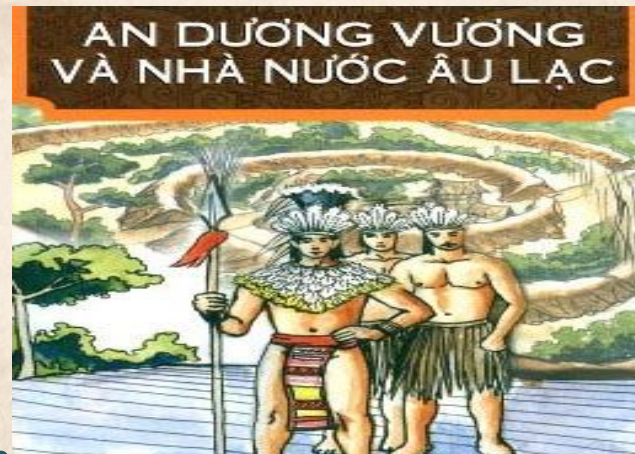
- Quá trình xây thành

+ Thành đắp tới đâu lại lở tới đó.

+ Lập đàn trai giới, giữ mình trong sạch để cầu đảo bách thần.

+ Lắng nghe cụ già, mời sứ Thanh Giang giúp đỡ.

⇒ Có lòng kiên trì quyết tâm, có ý thức đề cao cảnh giác.

1. An Dương Vương xây thành, chế nỏ giữ nước.

- Chế nỏ

+ Nhà vua bắn khoãn: “Nếu có
giặc ngoài thì lấy gì mà chống”

+ Rùa Vàng cho vuốt làm lẫy nỏ.

⇒ Được thần linh giúp đỡ vì có ý
thức trách nhiệm trong việc bảo
vệ đất nước.

1. An Dương Vương xây thành, chế nỏ giữ nước.

- Bảo vệ đất nước:
  - + Triệu Đà cử binh sang xâm lược.
  - + Có nỏ thần, quân Đà thua to, bèn xin hòa.
- ⇒ Nhân dân ca ngợi công lao dựng nước và giữ nước của nhà vua, lý tưởng hóa việc xây thành, chế tạo vũ khí.

2. Bi kịch nước mất, nhà tan và bi kịch tình yêu tan vỡ

a. Bi kịch nước mất, nhà tan

* Nguyên nhân

- Sự chủ quan của ADV
  - + Vô tình gả con gái cho con kẻ thù
  - + Cho Trọng Thủy ở rể
  - + TT đánh cắp nỏ thần, Triệu Đà cất兵 sang xâm lược, ADV vẫn thản nhiên đánh cờ
- ADV mất cảnh giác, không phòng
nghiêm túc và quá ỷ lại vào vũ khí.

a. Bi kịch nước mất, nhà tan

- Sự mất cảnh giác của Mị Châu

+ Cho TT xem nỏ thần.

+ Rắc lông ngỗng trên đường chạy nạn mà không nghĩ hậu quả.

→ Mị Châu ngây thơ, nhẹ dạ, đặt tình cảm vợ chồng lên trên lợi ích quốc gia, dẫn đường cho giặc, dón chạ đến đường cùng.

* Hậu quả

- Nước mất, nhà tan

- ADV tự tay giết chết con gái mình □ dứt khoát, quyết liệt và sự tỉnh ngộ muộn màng của ADV.

- MC nhận hình phạt tử hình từ cha của mình.

b. Bi kịch tình yêu tan vỡ

- Nhân vật Mị Châu:

- Yêu chồng mù quáng, nhẹ dạ, cả tin.
- + Cho Trọng Thủy xem nỏ thần → Tiết lộ bí mật quốc gia.
- + Rắc lông ngỗng trên đường chạy nạn → Chỉ đường cho giặc.

=> Làm tròn đạo lý vợ chồng, bỏ quên nhiệm vụ với đất nước dẫn đến kết cục bi thảm cho chính mình.

- Nhân vật Trọng Thủy:

- TT vừa là kẻ thù vừa là nạn nhân:
- + Vừa muốn chiếm Âu Lạc.
- + Vừa muốn làm người chồng chung thủy.

=> Mâu thuẫn không thể dung hòa. Cái chết là kết cục của nỗi ân hận, sự giày vò. Bi kịch của TT là bi kịch bị kẹt giữa tham vọng và tình yêu.

b. Bi kịch tình yêu tan vỡ

* Chi tiết ngọc trai - giếng nước

- Về phương diện nghệ thuật: có giá trị thẩm mỹ cao.

- Về phương diện tổ chức cốt truyện: là tình tiết đắt giá, thể hiện sự kết thúc hợp lý và lòng nhân ái thấu tình đạt lý của nhân dân đối với đôi trai gái:

+ *Biểu tượng cho tâm lòng trinh bạch của Mị Châu.*

+ *Sự hóa giải mối tình - thù giữa Mị Châu và Trọng Thủy.*

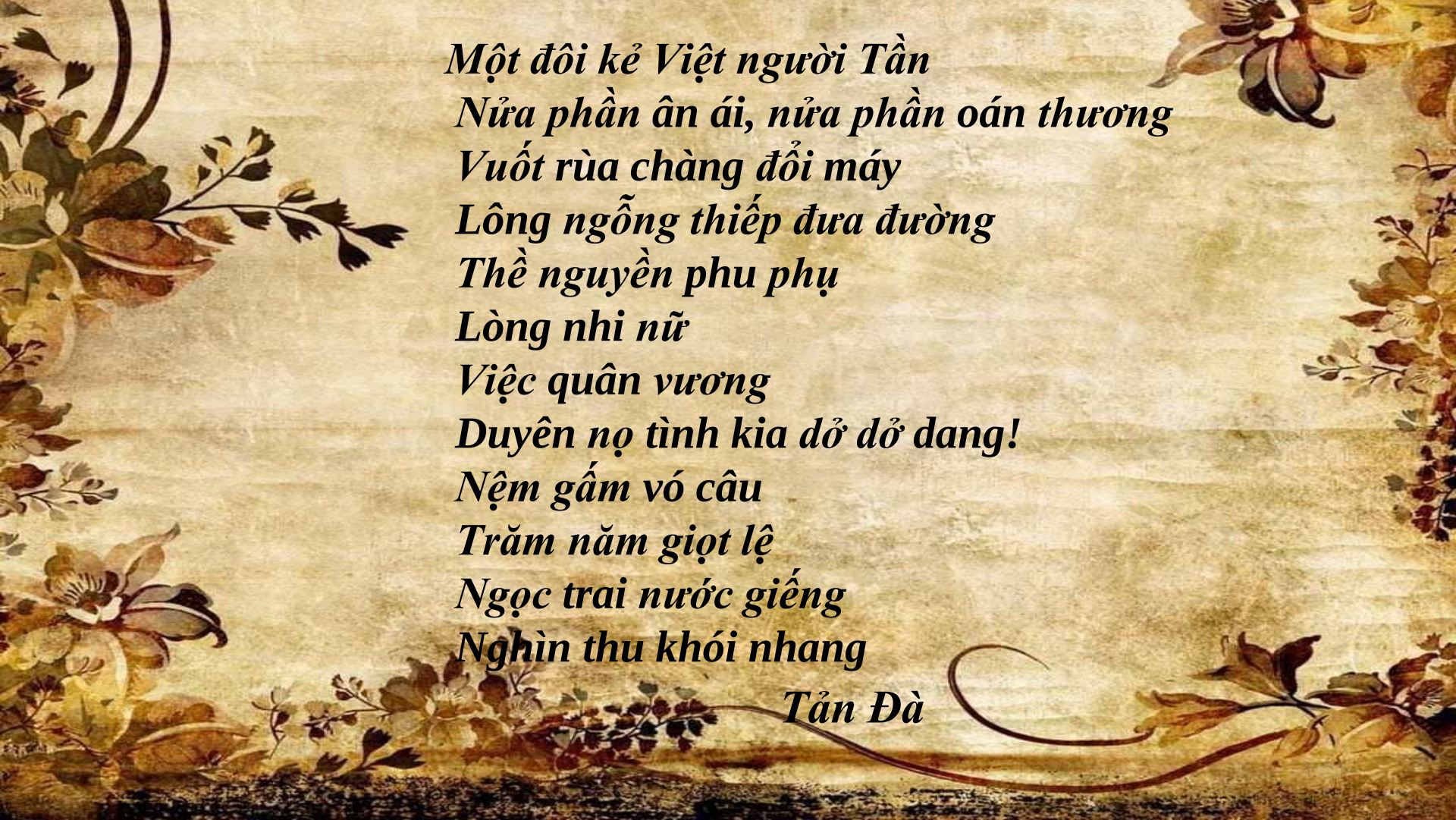
3. Thái độ của nhân dân

Với ADV

- Không đồng tình với sự chủ quan, mất cảnh giác của ADV.
- Nêu bài học lịch sử về thái độ cảnh giác với kẻ thù.

Với Mị Châu

- Vừa phê phán hành động vô tình phản quốc vừa rất độ lượng với MC, hiểu nàng là người cả tin, ngây thơ, bị lợi dụng.

*Một đôi kẻ Việt người Tàn
Nửa phần ân ái, nửa phần oán thương
Vuốt rùa chàng đôi má
Lông ngỗng thiếp đưa đường
Thề nguyên phu phụ
Lòng nhi nữ
Việc quân vương
Duyên nợ tình kia dở dở dang!
Nệm gấm vó câu
Trăm năm giọt lệ
Ngọc trai nước giếng
Nghìn thu khói nhang*

Tản Đà

III: TỔNG KẾT

1. Nội dung

- Giải thích nguyên nhân mất nước Âu Lạc.
- Nêu bài học lịch sử về việc giữ nước, tinh thần cảnh giác với kẻ thù cùng cách xử lý đúng đắn các mối quan hệ.

III: TỔNG KẾT

2. Nghệ thuật

- Kết hợp nhuần nhuyễn giữa “cốt lõi lịch sử” và hư cấu nghệ thuật.
- Kết cấu chặt chẽ, xây dựng những chi tiết kì ảo có giá trị nghệ thuật cao(ngọc trai- giếng nước).
- Xây dựng những nhân vật truyền thuyết tiêu biểu.

CHÂN THÀNH CẢM ƠN